

LISTOPAD

Kalendarium listopad 1981

3

- W Szczecinie powstaje Porozumienie Społeczne Odrodzenie – w intencji twórców jako trzecia siła między „Solidarnością” i partią. Wśród inicjatorów są: Stefan Bratkowski (w październiku usunięty z PZPR), Wojciech Lamentowicz i Ryszard Turski.

3-4

- Obraduje Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”. W podjętej uchwale postuluje: *powołanie Społecznej Rady Gospodarki Narodowej, ustalenie kierunków reformy gospodarczej, przyznanie „Solidarności” i innym instytucjom społecznym dostępu do środków masowego przekazu, przeprowadzenie reformy wymiaru sprawiedliwości i aparatu ścigania, konsultację projektów ustaw o radach narodowych, o samorządzie terytorialnym i ordynacji wyborczej, zawarcie porozumienia z „Solidarnością” Rolników w sprawie wyżywienia narodu.*

4

- W Warszawie spotykają się: prymas Polski kard. Józef Glemp, premier Wojciech Jaruzelski i przewodniczący „Solidarności”. Tematem obrad jest sprawa powołania Rady Porozumienia Narodowego.
- Kończy się trwający od 12 X strajk w Żyrardowie.

5

- W Siedlcach rozpoczyna się strajk rolników, w którym uczestniczą delegacje z całego kraju. Zostaje powołany Ogólnopolski Komitet Akcji Protestacyjnej NSZZ RI

„Solidarność”. Strajkujący żądają realizacji Porozumień Rzeszowsko-Ustrzyckich, a w szczególności zapisów dotyczących: *konstytucyjnego zagwarantowania nienaruszalności indywidualnej własności ziemi, prawa jej dziedziczenia i swobodnego obrotu; zrównania wszystkich sektorów rolnictwa w dostępie do dotacji; wprowadzenia ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i ich rodzin*. Strajk zakończono 13 XII po przyjeździe komisarza wojskowego, który ogłosił strajkującym, że na terenie całego kraju wprowadzono stan wojenny.

5-6

- W Gdańsku obraduje I Krajowy Zjazd Sekcji Służby Zdrowia NSZZ „Solidarność”. Przewodniczącą Sekcji została .

6

- Przy użyciu gazów bojowych, samochodów pancernych, bojowych wozów straży pożarnej, armatek wodnych uśmierzony zostaje bunt ponad 1000 więźniów w Zakładzie Karnym w Kamieńsku, woj. olsztyńskie. Dwóch więźniów ponosi śmierć.

6-7

- W Bielsku-Białej obraduje pierwsza tura II Walnego Zebrania Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Podbeskidzie. Do Prezydium ZR zostali wybrani: - wiceprzewodniczący, Kazimierz Firlejczyk - wiceprzewodniczący, Józef Trybała - sekretarz, Antoni Bobowski, Anna Kamińska, Ryszard Pietraszko. Druga tura [WZD](#) odbyła się 21 XI.

8

- Zagrożony aresztowaniem płk Ryszard Kukliński opuszcza Polskę, wywieziony przez służby specjalne USA.

10

- Na posiedzeniu Biura Politycznego KC PZPR Jan Łabęcki mówi: [...] *Trzeba rozważyć, jak „S” można dopomóc w rozbiciu jej - na wielką robotniczą i małą ekstremalną. W tym może pomóc Kościół. Powinniśmy poprzeć Wałęsę, a z takimi jak Bujak, Rulewski, Rozpłochowski w ogóle nie rozmawiać. Jeśli uda się rozwalić „S” na robotniczą i ekstremalną, to z robotniczą razem ze związkami branżowymi można będzie się*

dogadać, a ekstrema zostanie jawną opozycją, z którą Kościół nie będzie się wiązał.

11

- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Rolników Wielkopolskich” pod redakcją L. Balawandera.

12

- W wielu uczelniach kraju rozpoczynają się studenckie solidarnościowe akcje strajkowe na znak poparcia dla strajkujących od 26 X studentów Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu (żądającej usunięcia rektora płk. prof. Michała Hebdy) oraz pod hasłem przyspieszenia uchwalenia nowej ustawy o szkolnictwie wyższym.
- Dobiega końca trwający od 22 X strajk powszechny w województwie zielonogórskim.

13

- Kończy się trwający od 27 X strajk w KWK Sosnowiec.
- Ukazuje się 1. numer „Gazety Strajkowej NZS”. Redakcję tworzą: Beata Jurkowska, Danuta Połusznna, Andrzej Dunajko, , Tomasz Ozdowy, Jan Peche, Paweł Smoleński, Paweł Wroniszewski, Wiktor Gościński, Danuta Połusznna, Dżamila Ankiewicz, , Katarzyna Dowbor, Dorota Huczyńska. Do 13 XII 1981 ukaże się 26 numerów.

17

- W Warszawie rozmowy delegacji rządowej pod przewodnictwem Stanisława Cioska i KK NSZZ „Solidarność” kierowanej przez nie doprowadzają do żadnych uzgodnień. Przebieg rozmów charakteryzuje : *„Solidarność” chce rozmawiać o praworządności. Rząd odpowiada: nie, bo nie. „Solidarność” chce rozmawiać o dostępie do środków masowego przekazu. Rząd odpowiada – nie, bo nie jesteśmy przygotowani. O podwyżkach cen – rząd chce rozmawiać natychmiast. Stanowisko rządu w sprawie strajków też jest wyraźne – strajków powinno nie być.*
- W Dąbrowie Górniczej funkcjonariusze MO zatrzymali podczas plakatowania Mieczysława Tylaka i Ireneusza Gajosa, członków Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Huty Katowice. Po kilkugodzinnym przesłuchaniu zatrzymanych wypuszczono na wolność.

19

- Ukazuje się 1. numer „Informatora Akademickiego”- pisma Biura Informacji Studenckiej NZS Politechniki Lubelskiej. Redakcję tworzą: Włodzimierz Czwórnóg, Z. Szyba, Krzysztof Zięba, M. Lipidalski, Grzegorz Piotrowski, Waldemar Dekiel, Krzysztof Chrzanowski, Maria Kaczorowska, Sławomir Adrian, Ewa Król, Roman Huk. Do 13 XII 1981 zdąży się ukazać 20 numerów.

20

- W KWK Czerwone Zagłębie w Sosnowcu odbywa się 2-godzinny strajk przeciw złemu zaopatrzeniu handlu detalicznego w artykuły spożywcze.

22

- W Warszawie powołane zostają Kluby Samorządnej Rzeczypospolitej „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość”. Założycielami są m.in. , , , , , - deklarują poparcie dla idei Samorządnej Rzeczypospolitej w duchu tradycji polskiej lewicy niepodległościowej. Zebranie założycielskie przerywa interwencja milicji.
- Z komunikatu PAP: [...] *Była to próba powołania nielegalnej partii politycznej działającej wbrew porządkowi prawnokonstytucyjnemu naszego państwa i godzącej w zasady socjalistycznego ustroju i sojusze międzynarodowe.* [...]
- W Regionie Mazowsze pod większymi zakładami pracy pojawiają się ulotki szkalujące członków Zarządu Regionu oraz pracowników Biura Zarządu (oskarżenia o kradzieże, malwersacje), podpisane „Grupa Inicjatywna Wolnych Związków Zawodowych”.

24

- Gen. Wojciech Jaruzelski po raz kolejny spotyka się z marsz. Wiktorem Kulikowem (w 1981 r. spotkał się z nim łącznie 22 razy).
- Prymas Polski kard. Józef Glemp i sekretarz Episkopatu Polski bp Henryk Dąbrowski spotykają się z delegacją NSZZ „Solidarność” z udziałem m.in. Lecha Wałęsy, Andrzeja Wielowieyskiego, Tadeusza Mazowieckiego i Bronisława Geremka.
- W Mysłowicach funkcjonariusze MO zatrzymali plakaciarzy „Solidarności” Krzysztofa

Bobulę oraz Ryszarda Kłosińskiego. Zatrzymanych ukarano mandatami.

25

- Z dokumentów MSW:

Przygotowując się na naradę kierownictwa MSW, gen. Czesław Kiszczak odręcznie notuje: [...] *Używać straszaka interwencji, koncentracji wojsk na granicy, że już mogą wejść wojska nie tylko radzieckie, ale czeskie, niemieckie i tu nie ma wyjścia... każda metoda dopuszczalna – straszyć, mówić o tym, że przywódcy „S” mówią o wieszaniu... [...]*

- W warszawskiej Wyższej Oficerskiej Szkole Pożarnictwa rozpoczyna się strajk okupacyjny. Strajkujący podchorążowie domagają się wyjęcia WOSP spod działania przepisów ustawy o szkolnictwie wojskowym i podporządkowania jej „cywilnej” ustawie o szkolnictwie wyższym. Do strajku przystępują prawie wszyscy podchorążowie (96% stanu Szkoły). Przewodniczącym Komitetu Strajkowego zostaje Zbigniew Szablewski.
- W Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach rozpoczyna się strajk okupacyjny. Studenci zażądali m.in. niezwłocznego przekazania pod obrady sejmowe projektu ustawy o szkolnictwie wyższym oraz natychmiastowego zakończenia konfliktu w radomskiej WSI.

25-26

- Obraduje VI Plenum KC PZPR. I sekretarz KC gen. Wojciech Jaruzelski mówi: [...] *Czy określenie kontrrewolucji budzi jeszcze wątpliwości? [...] Czasu mamy coraz mniej, by zatrzymać bieg niebezpiecznych zdarzeń. Ale musimy i możemy to uczynić. [...] Z uchwały: [...] Nieustannie wzniecany jest niepokój społeczny, organizowane i kontynuowane są strajki. Stanowi to już bezpośrednie zagrożenie bytu narodu i bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. [...] W uchwale zapowiedziano przedłożenie Sejmowi projektu ustawy o nadzwyczajnych pełnomocnictwach dla rządu.*

ok. 26

- Z tajnych dokumentów MSW:

Katowice. Plan realizacji operacji „Jodła” wydziału III A. Tajne-spec znaczenia. W wyniku prowadzonej operacji i analizy zebranych materiałów wytypowano i opracowano do internowania w operacji kryptonim „Jodła” 234 osoby spośród ekstremalnych działaczy związkowych wywodzących się z zarządu regionu, komisji miejskich i zakładowych

województwa katowickiego. [...] w związku z powyższym planuje się:

[...] Wyznaczone do zatrzymania 234 osoby w czasie realizacji operacji „Jodła” – przeprowadzi 234 pracowników SB, 237 pomocników, 234 funkcjonariuszy MO i 234 samochodów służbowych i prywatnych, sprawnych, zaopatrzonych w paliwo, tomy oraz inne przedmioty niezbędne w danych warunkach. [...]

[podpisano] Naczelnik Wydziału III A ppłk mgr Wł. Fabian.

27

- W związku z zapowiedzianą od 1 XII 75-procentową podwyżką cen alkoholu oświadcza:

[...] Obecnie większość strajków jest świadomie w sposób sztuczny wymuszana. Teraz doszło do tego, że zaczynamy strajkować przeciw podwyżkom cen alkoholu. To najlepszy sposób na rozbić Związek. Tym razem świat powie: to już koniec, jeśli strajkują o wódkę! Społeczeństwo przełknęło podwyżkę cen chleba, masła, także benzyny oraz innych produktów niezbędnych do życia. Jednak ta podwyżka jest zwykłą ordynarną prowokacją. Ma ośmieszyć nas w oczach świata. Pokazać, że jesteśmy narodem pijaków. Moment został wybrany nieprzypadkowo. Zbliżają się święta. Nie damy sobie narzucić takiej płaszczyzny konfrontacji. [...] Zwracam się do wszystkich ogniw „Solidarności” o powstrzymanie się od wszelkich akcji.

30 XI - 2 XII

- W Katowicach obraduje II Walne Zebranie Delegatów Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Podjęto apel do Sejmu PRL o nieuchwalanie ustawy o szczególnych pełnomocnictwach dla rządu oraz zgłoszono sprzeciw wobec podwyżek cen wyprzedzających reformę gospodarczą.